

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ARTICULUS PRIMUS.

An Confirmatio sit verum & proprium novæ legis Sacramentum, & quandomodo à Christo fuerit institutum?

§. I.

Prima pars quesiti resolvitur.

Dico primò: Ritus ille qui in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur, est verum novæ legis Sacramentum.

Conclusio est certa de fide, ac definita in Florentino, in Decreto unionis, & in Tridentino sess. 7. can. 1. de Confirmatione, contra Lutheranos & Calvinistas, qui calumniantur ejus ceremoniam quam Confirmationem appellamus, nullam fieri in Scriptura mentionem, imò nec in Patribus trium primorum sæculorum, sed eam fuisse inventam & introductam à Melchiade Papa anno Christi 311. Addunt quod, si aliqui Patres quarti & quinti sæculi eam vocarunt Sacramentum, locuti sunt de Sacramento improprie dicto, qualiter omnes ceremonie Ecclesiæ possunt vocari sacramenta. Ut hic error confutetur.

Probatur primò conclusio ex Scriptura: Actuum 8. Petrus & Joannes missi ad Samaritanos jam baptizatos, ut Spiritum Sanctum illis conferrent, dicuntur super eos manus imposuisse, & additur ex tali impositione manuum continuò Spiritum Sanctum illis fuisse collatum. Item cap. 19. dicitur quod cum Paulus eos qui baptizati erant baptismo Joannis, jussisset iterum baptizari, manus eis imposuit, & Spiritus Sanctus in eos descendit. Ex quibus sic possumus arguere: Ceremonia illa in manuum impositione consistens, per quam dicuntur Apostoli Spiritum Sanctum baptizatis contulisse erat verum Sacramentum: Sed aliud esse non poterat, quam illud quod in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur. Ergo ritus ille qui in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur, est verum novæ legis sacramentum.

Major probatur. Signum sensibile gratiæ sanctificantis, in actuali exercitio ipsius conferendæ, & à Deo, sive Christo institutum, est verum Sacramentum in nova lege: Sed ceremonia illa quatuor ista habebat: Constat enim in primis quod esset signum sensibile. Secundò in actuali ejus exercitio conferebatur infallibiliter gratia, quia dabatur infallibiliter Spiritus Sanctus. Tertiò illud signum erat ad hoc à Deo, sive Christo institutum, tum quia incredibile est Apostolos hac ceremoniam tam communiter fuisse usos ad conferendum Spiritum Sanctum, nisi fuisset à Christo instituta: tum etiam quia Apostoli conferre non potuissent propria autoritate Spiritum Sanctum tam certò & infallibiliter, in usu talis ceremoniæ. Minor etiam contra hæreticos evidenter demonstratur: Illi enim duo tantum Sacramenta agnoscunt, Baptismum scilicet & Eucharistiam: At illa impositio manuum Apostolorum, manifestè non erat Eucharistia, sed nec poterat esse Baptismus, quandoquidem fiebat post Baptismum, & jam baptizatis dabatur: Ergo si erat verum Sacramentum (ut jam ostensum est) non poterat esse aliud, quam illud quod in Ecclesia Catholica Confirmatio appellatur.

Respondent primo Hæretici, illam manuum impositionem, fuisse tantam ceremoniam quamdam

ione fieri non possunt bene. Probatur verò quoad secundam: nam conformitas ad Christum in illa corporali lésione, nullius virtutis honestatem habet, neque in aliquem Christi honorem cedit, sed est cultus omnino superstitiosus & vanus; alioquin etiam liceret perforare manus & pedes, ad imitationem Christi: insipiens etiam modus mortificandi carnem est, se circumcidere, cum illicitum sit; ob mortificationem graviter ledere corpus: Ergo stultum est, ob imitationem Christi, aut carnis mortificationem, velle pati & sibi infligi lésionem illam corporalem, quam circumcisio de materiali importet.

Addo quod, hæc circumcisio scandalum præbet fidelibus, nam speciem habet mali, cum illi qui eam exercent, judaizare videantur. Unde Medina qui 1. 2. loco suprà citato, in priorem sententiam inclinaverat, in hac parte quæst. 37. art. 1. nostram amplectitur; & similiter Vericelli tomo 2. tract. 15. quæst. 218 reerrat sententiam quam tomo 1. docuerat, ait enim: *Hic tamen non obstantibus, nunc re maturius consideranda, dico non esse ullo modo tolerandam, quia quidquid sit de sine circumcisiõis huius, tamen præbet scandalum toti Ecclesiæ Catholice, quia non est manifestum motivum nobilitatis.* Denique propositio hoc dubio à Patriarcha Æthiopiarum Sacre Congregationi Inquisitionis, an scilicet Abassinis liceat se circumcidere? habita est Congregatio Patrum Qualificatorum Sancti officii die 30. Julii anno 1637. qui responderunt: *Non esse quocumque preteritu tolerandam circumcisiõem, & Pastores debere corrigere subditos, quantum possunt, contumacesque arcendos esse à communione.* Ex quo patet Ecclesiam Romanam ritum illum Abassinorum nequaquam tolerare.

De aliis preparatoriis ad Baptismum, de quibus agit S. Doctor quæst. 71. ut de catechismo, exorcismo & aliis, nulla est difficultas, quæ ex sola lectione textus D. Thomæ, facile non evinceretur. Unde, his omisiss, sit

DISPUTATIO VI.

De Sacramento Confirmationis.

Ad quæst. 72. D. Thomæ.

Cum in Ecclesia Christi Sacramentum Confirmationis secundum locum ordine administrationis habere soleat, ut nimirum ad id quod perfectissimum est, scilicet ad Sacramentum Eucharistiæ, Baptismate & Confirmatione, reducti gradibus quibusdam, & congruâ preparatione ascendamus, recta etiam doctrinæ methodus exigit, ut Tractatum de Baptismo immediate sequatur disputatio de Confirmatione, in qua de huius Sacramenti existentia, essentia, effectibus, subjecto, & ministro dicemus.

dam baptismi, quā Apostoli baptizatos Deo commendabant, & offerebant, atque pro illis orabant.

Sed contra primò. Si illa manuum impositio fuisset aliqua tantum caremonia baptismi, potuisset adhiberi a quocumque a quo poterat baptismus conferri: Sed hoc repugnat Scripturæ, nam Actuum 8. Philippus Diaconus baptizat, nec tamen manus super baptizatos imponit, sed Petrus & Joannes ad hoc faciendum venisse dicuntur: Ergo &c.

Secundo, Si illa manuum impositio fuisset solum quædam oblatio & commendatio, seu oratio pro iis qui susceperant Sacramentum Baptismi, quid opus erat Apostolos ab Hierosolymis vocare, ut venirent usque in Samariam, ab Hierosolymis triginta duobus milliariis distantem: quia si non possent orare pro absensibus, eosque Deo commendare & offerre?

Tertiò, Apertè constat ex Actor. 8. & 19. Apostolos per manus impositionem dedisse Spiritum Sanctum: Ergo illa non erat solum nuda caremonia & oblatio baptizatorum, sed verum Sacramentum conferens gratiam.

4 Nec valet quod dicunt hæretici, per illam manuum impositionem non datam fuisse gratiam gratiam facientem, sed tantum gratias aliquas gratis datas, puta donum linguarum, vel donum prophetiæ, quod probant ex eo quod Scriptura dicat Actor. 19. eos quibus Paulus manus imposuerat, locutos fuisse linguis, & prophetaisse. Non valet, inquam, tum quia Spiritus Sanctus non datur per collationem gratiæ gratis datæ, sed tantum per infusionem gratiæ sanctificantis Tum etiam, quia gratiæ gratis datæ in primitiva Ecclesia non conferebant omnibus, sed aliquibus tantum, prout Ecclesiæ expediebat, unde Apostolus 1. ad Corinth. 12. Nunquid omnes Prophetæ? Nunquid omnes loquuntur linguis? Sed donum Spiritus Sancti, de quo locis citatis Scriptura loquitur, dabatur omnibus per manuum impositionem: Ergo tale donum erat gratia sanctificans non verò aliqua gratia gratis data, licet interdum etiam quædam gratiæ gratis datæ, per talem manuum impositionem, una cum gratia sanctificante conferrentur.

5 Respondent secundò hæretici, illam manuum impositionem fuisse quidem ceremoniam ad dandum Spiritum Sanctum institutam à Christo, sed solum ex speciali privilegio, quod non duravit nisi tempore Apostolorum, subindeque ritum illum qui nunc ab Ecclesia Romana fit, & Confirmatio dicitur, non esse verum novæ legis Sacramentum. Idque probat Kemnitius ex eventu, ad impositionem enim manuum Apostolorum, descendebant (inquit) visibiliter linguæ igneæ, quod tamen modo non contingit.

6 Sed contra primò: Cyprianus Epist. 73. ad Jubaianum, postquam retulit factum Apostolorum Petri & Joannis Actor. 8. subjicit: Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, præpositi Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem, ac manus impositionem, Spiritum Sanctum consequantur, & signaculo dominico consummentur. Item Augustinus 15. de Trinit. cap. 16. Orabant (inquit) Apostoli Actor. 8. ut Spiritus Sanctus in eos veniret quibus manus imponebant, quem morem in suis Præpositis, seu Episcopis, etiam nunc servat Ecclesia: Ergo falsum est, quod solum tempore Apostolorum care-

monia illa impositionis manuum, ex speciali privilegio, à Christo ad dandum Spiritum Sanctum instituta fuerit.

Secundò, Cum eadem causa propter quam Deus in impositione manuum Apostolorum Spiritum Sanctum tribuebat, locum adhuc habet in Ecclesia, omnem enim tempore egerit fides, & virtute Spiritus Sancti, ad resistendum in perfectione, & confitendam fidem, non est cur negare privilegium illud adhuc in Ecclesia perseverare. Quod autem Spiritus Sanctus in linguis ignis non descendat modo visibiliter, sicut tunc, causa rationalis est quam asserit Augustinus lib. 3. de baptismo cap. 16. quod scilicet initio Ecclesiæ fidem plantandum & nutriendum, ejusmodi miracula sensibilia necessaria essent: modo autem hæc non requiruntur, sed sufficiat quod Spiritus Sancti invisibilis gratia nobis conferatur.

Probat secundò conclusio ex SS. Patrum qui Melchisedem præcesserunt, & tribus primis sæculis floruerunt. Primo loco se offert Dionysius, qui in libro de Eccles. hierarchia expresse facit mentionem Sacramenti Confirmationis, nam capite 2. sic ait: Baptizatum indutum aliis se ad Pontificem ducunt: ille divino ac desuper spiritus unguento vrum signat. Et cap. 4. Et (scilicet maxime) spiritum est aliud Sacramentum, quod præceptores nostri unguenti mysterium nominant. Ego etiam meminit Clemens Romanus Epist. 4. dicens: Omnibus festinandum est sine mora transire, & demum consignari ab Episcopo. Tertullianus de resurrex. carnis cap. 8. insinuat antiquæ Ecclesiæ consuetudinem, quæ adultis Cathæcomenis ritè preparatis, tria Sacramenta eodem die conferebat, primò Baptismum, secundo Confirmationem, tertiò Eucharistiam de Baptismo ait, Caro abluitur, ut anima emaculetur: de Confirmatione: Caro ungitur, ut anima confortetur, caro signatur, ut anima munietur; caro manus impositione adumbratur, ut anima Spiritu illuminetur. De tertiò: seu de Eucharistia: Caro carnis vestitur, ut mens de Deo saginetur. Cuiusmodi tria quæ in Sacramento Confirmationis inter baptismum & Eucharistiam medio præcedunt, luculenter describit: nam in Confirmatione primò unguimur Chrismate, deinde signamur, quia forma huius Sacramenti est, signum signo crucis, ungo te chrismate salutis. Denique ea, manuum impositione adumbratur.

His Patrum testimoniis adjungimus sumptuosa antiquorum Conciliorum decreta: tum in Concilio Laodicensi antiquissimo can. 7. jubentur Novitiani sacro chrismate inungi. Et in Antiocheno apud Gratianum de consecrat. dist. 5. Can. 4. iunni, præcipitur ut adulti jejuni ad Confirmationem veniant, & prius confessionem facere debeantur. Et in Concilio Meldensi apud eundem Gratianum, eadem dist. Can. 17. Episcopi, sic legitur: Non nisi reituri, per impositionem manuum, Spiritum Sanctum tradant.

Ex his refutata manent duo priora mendacia hæreticorum, dicentium nec in Scriptura, nec in Traditione primorum sæculorum, reperiri Sacramentum Confirmationis, unde superest restellendum tertium quod asserunt, nimirum Patres primi & quinti sæculi, dum Confirmationem Sacramentum appellaverunt, largè & improprie nomen Sacramenti usurpasse. Sic ergo argumentatur Sancti Patres in ea proprietate asserunt Confirmationem esse Sacramentum, quæ est Baptismus. At

Baptismus est propriissime sacramentum: Ergo SS. Patres censent etiam Confirmationem esse strictè & propriè sacramentum. Minor est certa, & ab hæreticis conceditur: Major verò probatur primò ex Cypriano Epistolâ 72. ad Stephanum Papam, ubi de Baptismo & Confirmatione loquens, sic ait: *Tum demum plene sanctificari & esse filii Dei possunt, si Sacramento utroque nascantur.* Probatum secundò ex Ambrosio libro 3. de sacramentis cap. 2. ubi hæc scribit: *Post baptismum sequitur spirituale signaculum (id est Confirmatio) quia post fontem (supple baptisma) in quo sanctitas inchoatur, sequitur ut perfectus fiat, quando ad invocationem sacerdotis infunditur Spiritus sanctus.* Item Augustinus libro 2. contra litteras Pelitiani cap. 104. sacramentum Chrlsmatis (id est Confirmationem) æquiparat Baptismo, in ratione sacramenti: *In hoc unguento (inquit) sacramentum Chrlsmatis vult Pelitianus interpretari. Quod quidem in genere visibilium signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* Denique Melchisedes in Epistola ad Episcopos Hispanie rogatus, quodnam majus esset sacramentum, Baptismus an Confirmatio: respondit: *Scienturumque magnum esse sacramentum.* Ergo juxta SS. Patres quarti & quinti sæculi, Confirmatio est sacramentum in eadem proprietate quâ Baptismus.

Denique suaderi potest conclusio ratione congruenti quâ utitur S. Thomas hic art. 1. & quæ in eo polita est, quod sicut post vitæ naturalis adaptionem, aliud insuper ad corporale robor & augmentum requiritur: ita conveniens fuit, præter sacramentum Baptismi, quo fit spiritualis regeneratio hominis, aliud à Christo infunditur, ad spirituale robor & augmentum acquirendum. Nec obstat quod Christus hoc totum unico Baptismi sacramento præstare poterit, licet enim hoc ita sit, congruum tamen fuit, & magis expediens, quod non nisi duobus sacramentis illa duo tribueret: Primò ut in ipsa sacramentorum diversitate, varietas & multitudinem effectuum gratiæ cognosceretur. Secundò, ut homines difficultatem spiritualis militiæ, suæque naturæ imbecillitatem, agnoscerent, videndo post copiosam Baptismi gratiam, se adhuc egere speciali robore & protectione Spiritus sancti. Tertiò, ut hac sacramentorum mirabili & sapientissimâ varietate, magis ab hominibus coleretur Deus, & professio fidei facta in Baptismo, rata haberetur in Confirmatione.

§. II.

Respondetur instantiis Hæreticorum.

Obijciunt primò Hæretici: Non est idem quod nunc fit ab Episcopis, & quod ab Apostolis factum narratur Actuum 8. & 19. Ergo licet daretur, quod ceremonia illa Apostolorum fuerit verum sacramentum, non sequitur tamen Confirmationem nostram veram sacramenti rationem habere. Consequentia patet, Antecedens probatur. In primis enim ab Apostolis dabatur Spiritus sanctus cum dono linguarum, aliisque donis, quæ jam non dantur ab Episcopis. Secundò, Apostoli tantum manus imponebant. Confirmatio verò nostra fit unctione Chrlsmatis. Tertiò, Confirmatio nostra non potest iterari, secus illa manuum impositio, teste Augustino libro 3. de Baptismo cap. 16. ubi sic habet: *Manus autem impositio non sicut Baptismi repeti non potest: quid enim est aliud quam oratio su-*

Tom. V.

per hominem? Ergo non est idem quod nunc fit ab Episcopis, & quod ab Apostolis factum narratur. Respondet negando Antecedens: idem enim nunc fit à nostris Episcopis, quod fiebat ab Episcopis quinque priorum sæculorum Ecclesiæ, ut aperte constat ex locis Patrum & Conciliorum supra citatis: idem autem Patres testantur, Ecclesiam tunc fecisse per Episcopos id quod fecerant Apostoli, eorumque exemplum esse secutam, ut patet ex verbis Cypriani & Augustini supra relatis. Ad primam probationem in contrarium, dicendum est quod licet exordio nascentis Ecclesiæ sæpe daretur per impositionem manuum Apostolorum Spiritus sanctus, cum dono linguarum, aliisque gratis gratis datis, hoc tamen beneficium accidentariò erat illi conjunctum, effectus enim principalis & veluti substantialis illius erat infusio gratiæ habitualis, quæ nunc etiam datur fidelibus, quando Confirmationis sacramentum recipiunt.

Ad secundam respondeo, unctionem Chrlsmaticam communiter fuisse adhibitam ab Apostolis in Confirmatione: licet enim Lucas compendiosius scribens loquatur solum de manus impositione, Dionysius tamen supra citatus, qui tempore Apostolorum vixit, testatur Apostolos usos fuisse unctione Chrlsmatis, & Fabianus Papa Epistolâ 2. ad Orientales ait, Christum docuisse Apostolos conficere Chrlsma. Interdum tamen Apostoli, ex speciali Christi dispensatione, non uti sunt Chrlsmate, sed per nudam manuum impositionem hoc sacramentum contulerunt, ut plures docent post D. Thomam hic art. 2. ad 1. & post Concilium Moguntinum can. 18. & Coloniense in doctrina hujus sacramenti: Cum enim tunc Spiritus sanctus super baptizatos visibiliter descenderet, & interior unctio evidenti illo Spiritus sancti illapso satis innosceret, non erat quæ ad eam designandam, sensibilis illius materiæ quâ modo utimur, scilicet Chrlsmatis, applicatio requireretur. Aliunde verò cum interdum plura hominum millia uno die baptizarentur, mosque tunc esset, ut statim baptizati confirmarentur, congruum erat, ut dum Apostolis in talia incumbens, non vacabat singulos inungere, illos ab hac cura liberaret Christus, Spiritu sancto ad solam manuum impositionem patenter veniente.

Ad tertiam dicendum, Augustinum loco citato non loqui de impositione manuum confirmativa, de qua nunc agimus, sed de reconciliativa, quæ in sacramento Pœnitentiæ fit ad reconciliandum pœnitentem cum Deo & Ecclesiâ; hæc enim manuum impositio iterari potest, sicut & ipsum sacramentum Pœnitentiæ, & in ea oratio quadam ab Ecclesiâ adhibetur. Unde observandum est, manus impositionem fuisse quadruplicem in primitiva Ecclesiâ, nempe confirmativam, de qua Act. 8. & 19. curativam de qua Marci ultimo, *Super agros manus imponent, & bene habebunt:* ordinativam, de qua 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Et reconciliativam, de qua Concilium Carthaginense 4. can. 80. Araulicanum 1. can. 3. & Agathinense can. 11.

Obijciunt secundò Hæretici: Robur & firmitas spiritualis debet acquiri cibo & potu spirituali, sicut firmitas corporis acquiritur cibo corporeo: Ergo post Baptismum quo spiritualiter renascimur, non est opus nisi sacramento Eucharistiæ,

X